

Ivanova T. L.

Donetsk State University of Management

GLOBAL AND MACROECONOMIC INDICATORS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT THE NATIONAL ECONOMY

Summary

International and macroeconomic indexes, which are suggested to examine in the single plane of measuring devices the sustainable development of national economy, are presented in the article. The comparative analysis of the state and levels of development the separate economies, included in the groups of countries the high, middle and subzero development, is conducted. An idea is defended about the necessity of creation the sinergistical model of sustainable development, which is based on combination of theory the macroeconomic equilibrium and dynamics and includes the international indicators of estimation the sustainable development of national economy.

Key words: paradigm of sustainable development, international indicators of estimation the sustainable development, macroeconomic indexes, comparative analysis of international indicators and macroeconomic indexes of row the world countries, sinergistical approach.

УДК 658.152

Іващенко А. І.

Донецький державний університет управління

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Досліджено теоретичні основи визначення терміну «інвестиційна привабливість». Проаналізовано динаміку надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України, визначено основних країн-інвесторів та обсяг прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності. На основі проведеного аналізу запропоновано основні заходи щодо підвищення рівня інвестиційної привабливості економіки країни.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, інвестиційне рішення, інвестиційний проект.

Постановка проблеми. Інвестиції є найважливішим чинником стабілізації та зростання економіки України. Одним з найбільш важливих і відповідальних етапів інвестиційного процесу є вибір підприємства, в яке будуть вкладені інвестиційні ресурси. На вибір об'єкта інвестування в основному впливає така категорія, як інвестиційна привабливість підприємства. Виходячи з цього, слід зазначити, що ефективне інвестування представляється можливим тільки лише при визначенні та порівнянні інвестиційної привабливості різних підприємств.

Для підприємства, якому потрібно вливання капіталу із зовнішніх джерел, найважливішим завданням є підвищення інвестиційної привабливості. Тільки при її високому значенні підприємство отримає достатні кошти для функціонування, розширення виробництва, випуску нової продукції або зміни сфери діяльності (при продажу підприємства). Саме цим і обумовлена актуальність роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі поняття сутності й методичні підходи до аналізу та оцінки інвестиційної привабливості розглядалися у низці робіт відомих вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема І. Бланка, Т. Андросової, Н. Дзюбанової, А. Гончарук, С. Леонів, Н. Пігуль, І. Боярко, В. Хобти, А. Мешкова, О. Ульяницької, К. Шепель, А. Трояновського.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на численні публікації, єдина точка зору щодо шляхів підвищення інвестиційної привабливості все ж відсутня, що спонукає до продовження наукових досліджень у цьому напрямку.

Мета статті. Головною метою роботи є розкриття сутності та змісту поняття «інвестиційна привабливість», аналіз сучасного стану інвестування в Україні та обґрунтування основних напрямів підвищення інвестиційної привабливості економіки.

Виклад основного матеріалу. Розвиток сучасної економіки України неможливий без активізації інвестиційної діяльності корпоративного сектору, пошуку та залучення надійних інвесторів, які б вклали свої інвестиції на довгострокові терміни, забезпечуючи цим стабільний розвиток всіх сфер господарства. Українські корпорації мають всі шанси для залучення інвестиційних ресурсів та використання їх на користь економіки.

Якщо розглядати інвестиційну привабливість як економічну характеристику підприємства чи будь-якого суб'єкта господарювання, через пряму суперечливість цілей інвестора, а саме досягнення максимального прибутку за мінімального ризику, тоді її слід визначати із позиції системного підходу, суть якого полягає в єдності та взаємодії всіх аспектів розгляду [1].

На етапі зачаткування господарської діяльності інвестиційна привабливість впливає на модель формування та управління фінансовими ресурсами. У процесі розвитку акціонерних товариств інвестиційна привабливість є одним з основних факторів у розробці стратегії управління акціонерним капіталом, а також дозволяє мінімізувати можливі ризики [2].

Існуючі на сьогоднішній день у науковій літературі підходи щодо визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість» можна поєднати в чотири групи:

інвестиційна привабливість як ефективність інвестування, відповідно до якої під інвестиційною

привабливістю розуміють існування економічного ефекту від вкладення коштів в акціонерне товариство при мінімальному рівні ризику;

інвестиційна привабливість як умова розвитку акціонерного товариства, що передбачає інтегральну кількісну та якісну характеристику зовнішнього та внутрішнього середовищ товариства;

інвестиційна привабливість як порівняльний показник дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки те або інше акціонерне товариство привабливіше для вкладення коштів;

інвестиційна привабливість як сукупність факторів розглядається з позиції формування системи показників діяльності акціонерного товариства, яка визначає для інвестора сферу переважних значень інвестиційної поведінки [3].

Можна виділити основні фактори, які слід враховувати при оцінці інвестиційної привабливості підприємства [4]:

галузева приналежність – загальновідомо, що конкурентоспроможність продукції на ринку в чималому ступені залежить від репутації відповідної галузі, країни на світовому ринку. При конкуренції декількох підприємств з різних галузей виробництва інвестиційно привабливим буде те, що відноситься до стійко розвинутих галузей;

власники підприємства – характер володіння, тобто кому належить контрольний пакет акцій і великі пакети, має істотне значення не тільки для поточної діяльності підприємства, а й для його успішного розвитку. Залежно від характеру володіння має будуватися система управління підприємством;

виробничий потенціал – стан виробничого потенціалу підприємства надає прямий вплив на його інвестиційну привабливість, але практично не враховується інвесторами і кредиторами. Найчастіше прийнято оцінювати фінансовий стан або говорити про наявний капітал підприємства та ефективності управління ним. Але слід мати на увазі, що насправді капітал працює лише після переходу у виробничу форму, стаючи структурою виробничого потенціалу. Таким чином, капітал перетворюється в основні фонди, оборотні кошти та нематеріальні активи;

менеджмент підприємства – при аналізі менеджменту вивчається макрорівень управління підприємством, від якості розробки документів, пов'язаних з управлінням і наявністю стратегічного менеджменту, до того, наскільки досконала система податкового планування підприємства;

відносини з владою – інвестору необхідно з'ясувати, які відносини склалися з місцевою владою. Чи буде влада сприяти успіху проекту або зводити перешкоди на шляху його реалізації;

інвестиційна програма – кредитор і інвестору необхідно знайомитися з документами не тільки на інвестиційний проект, що кредитується або фінансується, а й на всю сукупність інвестиційних проектів підприємства.

Приймаючи рішення про вкладення капіталу у той чи інший інвестиційний об'єкт, інвестор розглядає інвестиційну привабливість комплексно. Інвестору необхідно враховувати забезпечення високої привабливості на всіх етапах інвестиційних рішень, від вибору країни-реципієнта – до визначення конкретного інвестиційного проекту [5]. Усі рівні інвестиційної привабливості взаємопов'язані, тобто, з цієї точки зору, інвестиційна привабливість – це сукупність суб'єктивних та об'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування на макро-, мезо- і мікрорівнях еко-

номіки. Взаємозв'язок корпоративної і інвестиційної сфери розглянута на рис. 1.

Рис. 1. Діалектика взаємодії корпоративної та інвестиційної сфер економіки

Задля того, щоб проаналізувати стан інвестиційної діяльності України, слід розглянути обсяг прямих іноземних інвестицій. За даними Державної служби статистики України в 2013 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 5677,3 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу) (рис. 2). Обсяг внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2013 р. становив 58156,9 млн. дол. США, що на 5,2% більше обсягів інвестицій на початок 2013 р. та в розрахунку на одну особу населення складає 1283,6 дол.

Рис. 2. Обсяг прямих іноземних інвестицій у 2005-2014 р. (на початок року, млн. дол. США) [4]

Якщо розглянути основних країн інвесторів, то можна сказати, що інвестиції надійшли зі 136 країн світу. До десятки основних країн-ін-

весторів, на які припадає майже 83% загально-го обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 19035,9 млн. дол., Німеччина – 6291,8 млн. дол., Нідерланди – 5561,5 млн. дол., Російська Федерація – 4287,4 млн. дол., Австрія – 3257,5 млн. дол., Велика Британія – 2714,1 млн. дол., Віргінські Острови (Брит.) – 2493,5 млн. дол., Франція – 1825,8 млн. дол., Швейцарія – 1325,4 млн. дол. та Італія – 1267,8 млн. дол (рис. 3).

Рис. 3. Обсяг прямих іноземних інвестицій з країн світу в економіці України (на початок року, млн. дол. США)

Нерівномірний розподіл джерел залучення прямих іноземних інвестицій в Україну може бути ризиком залежності економіки України від політики країн – основних інвесторів, тому далі доцільно розглянути розподіл інвестицій за основними видами економічної діяльності (рис. 4).

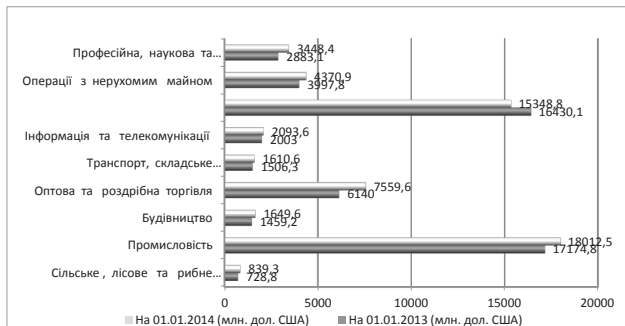

Рис. 4. Обсяг прямих іноземних інвестицій за основними видами економічної діяльності

Прямі іноземні інвестиції повинні підсилювати інвестиційний клімат України, але на даний час цих вкладів недостатньо, щоб підняти інвестиційний рейтинг України. Інвестиції в промисловість не становлять навіть половини обсягів всіх інвестицій (31%), а сільське господарство, маючи великий потенціал, інвестується зовсім незначною мірою (1,4%) (рис. 5).

Також спостерігається непропорційний розподіл обсягів залучення інвестицій у регіони України. До восьми регіонів – Дніпропетровської (15,6%), Донецької (5,7%), Харківської (3,9%), Львівської (2,9%), Одеської (2,9%), Запорізької (2,1%) областей, Автономної Республіки Крим (2,6%) та до м. Київ (48,9%) – надходить найбільше всього інвестицій – 87,9 відсотка всіх залучених прямих іноземних інвестицій. Це саме ті регіони, які на сьогодні вже є економічно розвинутими та найбільш привабливими для іноземних інвесторів. Таке спрямування прямих іноземних інвестицій та капітальних інвестицій в регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-

Розподіл прямих іноземних інвестицій за основними видами економічної діяльності у % до загального підсумку

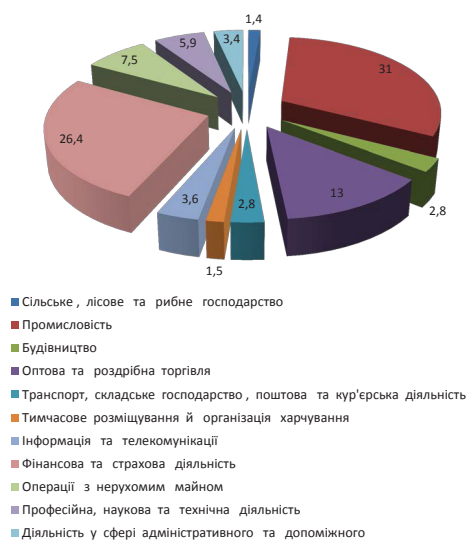

Рис. 5. Розподіл прямих іноземних інвестицій за основними видами економічної діяльності у % до загального підсумку [7]

економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку [7].

Багато проблем формування інвестиційного процесу обумовлені відсутністю чіткого розробленої системи принципів інвестиційної політики, яка б сприяла формуванню сприятливого інвестиційного клімату. Така система покликана забезпечувати єдність інвестиційного простору на всій території країни, для всіх підприємств. Вона повинна створювати єдність умов економічного та правового регулювання інвестиційної діяльності, її інформаційного забезпечення.

Сьогодні ефективність інвестиційної діяльності акціонерного товариства в значній мірі залежить від організації управління інвестиційною діяльністю в компанії. Прийняття рішень про інвестиції є найбільш складною і важливою задачею управління, у зв'язку з чим виникає необхідність інтеграції діяльності всіх учасників процесу управління інвестиційною діяльністю компанії [5].

Підвищення ефективності інвестиційної діяльності на стадії розробки інвестиційного проекту може бути досягнуто за рахунок:

- скорочення терміну проектування;
  - включення в проект прогресивних форм реалізації проекту;
  - широкого застосування там, де це можливо і доцільно, таких типових проектів, які вже виправдали себе на практиці, що дозволить значною мірою знизити витрати на проектування, а також різко зменшити ризики;
  - застосування в проектах самих передових технологій з урахуванням вітчизняних і зарубіжних досягнень;
  - оснащення проектного відділу компанії системами автоматизованого проектування;
  - підвищення загального технічного рівня проектування.
- Чітка регламентація та інформаційна підтримка процесу прийняття рішень при розподілі інвестиційних ресурсів дозволить посилити цільовий характер вкладень і забезпечити ефективне фінансування тих проектів, які спрямовані на досягнення стратегічних цілей компанії [4].

З метою стимулювання надходження іноземних інвестицій в Україну необхідно забезпечити розвиток фінансової системи. З цією метою слід провести роботу по створенню більш розвинутої інфраструктури фондового ринку. А саме незалежних ресурсів депозитних або ризикових компаній, ефективної мережі посередників, яка була б більш адаптована до такого ринкового середовища, в якому звикли працювати іноземні інвестори. Важливу роль у цьому контексті може грати зміцнення законодавчої бази. Потенційні інвестори жадають стабільності та впевненості у майбутньому, де можна прогнозувати життєздатність свого проекту і взятий на себе ризик у перспективному розрізі.

Висновки і пропозиції. Отже, проаналізувавши стан інвестиційної діяльності України, можна зробити висновок, що корпоративний сектор України має велику кількість проблем, пов'язаних із залученням інвестицій на свої підприємства. Більша частина інвестицій йде у вже розвинені регіони і галузі господарювання. Крім того, негативна динаміка основних макроекономічних показників,

низькі темпи науково-технічного прогресу, часті коливання кон'юнктури інвестиційного ринку, непостійність державної інвестиційної політики і форм регулювання інвестиційної діяльності не дозволяють сьогодні ефективно управляти інвестиціями на вітчизняних підприємствах на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів.

Вважається доцільним проведення таких заходів з підвищення інвестиційної привабливості:

- забезпечення правового регулювання оформлення договірних відносин;
- створення умов для об'єднання фінансових і матеріальних ресурсів, встановлення пріоритетів податкового регулювання;
- створення більш розвинутої інфраструктури фондового ринку;
- розробка системи принципів інвестиційної політики України.

Крім того, необхідна пряма підтримка державою рівня та інтенсивності інвестиційних процесів в економіці, пряма кредитна підтримка галузей і сфер економіки, структурна перебудова яких визнана в якості національних пріоритетів.

Список літератури:

1. Бланк И. Инвестиционный менеджмент / И. Бланк. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2012. – 448 с.
2. Трояновський А.Б. Конспект лекцій з курсу «Інвестування» / А.Б. Трояновський. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 118 с.
3. Леонов С.В. Управління фінансами акціонерних товариств: навч. посіб. / С.В. Леонов, Н.Г. Пігуль, І.М. Воярко. – С. : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – 305 с.
4. Андросова Т.В. Сучасний стан банківського сектору України з іноземним капіталом [Електронний ресурс] / Т.В. Андросова, Н.Д. Дзюбанова. – Режим доступу : http://www.hduht.edu.ua/News/t_2_19.11.2013/s11.pdf.
5. Гончарук А. Науково-практичні аспекти прийняття варіативних інвестиційних рішень / А. Гончарук // Економіка України. – 2011. – № 6. – С. 78–89.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Ульяницька О.В. Основні напрямки щодо підвищення інвестиційної привабливості України [Електронний ресурс] / О.В. Ульяницька, К.В. Шепель. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2013/Economics/4_154211.doc.htm.
8. Хобта В.М. Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / За заг. ред. д.е.н. В.В. Дементьєва / В.М. Хобта, А.В. Мешков. – Донецьк : ДВНЗ «ДонНТУ», 2009. – Вип. № 37-3. – С. 118–125.

Иващенко А. И.

Донецкий государственный университет управления

АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Резюме

Исследованы теоретические основы определения термина «инвестиционная привлекательность». Проанализирована динамика поступления прямых иностранных инвестиций в экономику Украины, определены основные страны-инвесторы и объем прямых иностранных инвестиций по видам экономической деятельности. На основе проведенного анализа предложены основные меры по повышению уровня инвестиционной привлекательности экономики страны.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционная деятельность, инвестиционный процесс, инвестиционное решение, инвестиционный проект.

Ivaschenko A. I.

Donetsk State University of Management

THE ANALYSIS OF FACTORS OF INCREASE OF INVESTMENT APPEAL OF ECONOMY OF UKRAINE

Summary

Studied theoretical bases of the definition of «investment appeal». Analyzed the dynamics of the flow of direct foreign investments into the economy of Ukraine, defined main countries-investors and the volume of direct foreign investments by kinds of economic activities. On the basis of the carried out analysis the main measures to increase the level of investment attractiveness of the country's economy.

Key words: investments, investment climate, investment activity, investment process, investment decision, investment project.